

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Zdeňka Kühna, Ph.D., v právní věci žalobce: **V. B.**, zast. JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Jablonského 604/7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2013, č. j. OAM-82/ZA-ZA06-K01-2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2014, č. j. 1 Az 1/2014 – 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni stěžovatele JUDr. Anně Doležalové, MBA, advokátce se sídlem Jablonského 604/7, Plzeň, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **6 800 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti shora označenému usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žádost o ustanovení zástupce pro řízení před soudem.

[2] Podanou žalobou se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým nebylo vyhověno jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Ve svém podání současně požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Městský soud proto vyzval stěžovatele k vyplnění a zaslání formuláře „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ (dále jen „Potvrzení“). V něm stěžovatel uvedl, že nemá žádné příjmy z pracovního či obdobného poměru ani z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, příjmy z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti ani příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení či jakékoli jiné příjmy. Uvedl, že nemá majetek větší hodnoty, že žije sám, nemá manželku ani družku, hledá práci, ale nemůže ji najít. S hledáním práce, stejně jako s jeho špatnou finanční situací, mu občas pomohou kamarádi. Jediným uvedeným výdajem je dle Potvrzení nájemné ve výši 3 000 Kč. Za účelem posouzení předpokladů pro osvobození od soudních poplatků jako jedné z podmínek pro ustanovení zástupce vyzval městský soud stěžovatele k doplnění údajů uvedených v Potvrzení, a to zejména zaslání kopie smlouvy o pronájmu bytu a dále sdělení jmen a adres osob, které mu poskytují peníze na úhradu životních potřeb. K tomu stěžovatel uvedl, že k bytu nemá podepsanou nájemní smlouvu, disponuje pouze dokladem o zajištění ubytování, jehož kopii soudu doložil, a sdělil jména čtyř osob, které mu mají vypomáhat s hrazením nájmu. Jejich adresy však nezná, pouze ví, že všichni žijí v Praze.

[4] V napadeném usnesení městský soud konstatoval, že se nejprve zabýval splněním podmínek pro osvobození od soudních poplatků, jelikož jsou podstatné pro rozhodnutí o žádosti o ustanovení zástupce, a to přesto, že ve věcech mezinárodní ochrany je řízení osvobozeno od soudních poplatků ze zákona [viz § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů]. Po posouzení tvrzení, jimiž stěžovatel odůvodnil žádost o osvobození od soudních poplatků, ve spojení s údaji vyplývajícími z Potvrzení a jeho příloh, dospěl soud k závěru, že nejsou splněny podmínky pro vyhovění stěžovatelově žádosti. Ten totiž nedoložil věrohodným způsobem své majetkové poměry. Za věrohodné doložení majetkové situace nelze považovat jen velmi neurčitý popis, jakým způsobem hradí své základní životní potřeby. Není pravděpodobné, že by neměl žádné příjmy, jelikož musí pokrývat výdaje na stravu, ošacení, bydlení atd. U přátel, kteří mu údajně na jednu složku základních životních potřeb (nájem) přispívají, nezná jejich adresy. Městský soud shledal krajně nepravděpodobným, aby ten, kdo je prakticky zcela odkázán na něčí finanční pomoc, nebyl schopen uvést ani tak základní údaje, jako jsou adresy těchto osob.

[5] Soud proto dospěl k závěru, že stěžovatel dostatečně nedoložil, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, tudíž nesplnil první ze dvou podmínek pro ustanovení zástupce. Přitom platí, že není-li splněna byť jen jedna z podmínek, nelze zástupce žadateli ustanovit. Soud proto návrh na ustanovení zástupce napadeným usnesením zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Usnesení městského soudu napadl stěžovatel blanketní kasační stížností z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnost byla doplněna ustanovenou zástupkyní podáním ze dne 9. 6. 2014, jímž byl specifikován a odůvodněn kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[7] Stěžovatel nesouhlasí s argumentací soudu. Zastává názor, že prokázal, že nemá dostatečné prostředky ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Značně formalistickým

shledává postup soudu, který pouze na základě sdělení, že nezná adresy osob, které mu finančně vypomáhají, zamítl jeho žádost, čímž porušil právo na spravedlivý proces a soudní pomoc. Dále uvedl, že vůbec neovládá český jazyk, takže nerozuměl obsahu výzvy soudu k doplnění informací uvedených v Potvrzení. Uvedenou výzvu si navíc vyzvedl až 21. 3. 2014, tedy o více než měsíc později než byla datována. Následující pracovní den se obrátil na příslušnou neziskovou organizaci, kde mu byl osvětlen obsah výzvy. Protože se obával zmeškání stanovené lhůty, hned následující den podal u soudu své vyjádření. S ohledem na časovou tíseň nezjišťoval adresy přátel. Nesouhlasí s tvrzením soudu, že je nepravděpodobné, aby neznal adresy osob, na jejichž finanční pomoc je odkázán. Domnívá se, že i mezi Čechy je běžné, že neznají přesné adresy svých přátel, navíc pro něj jako cizince je velmi obtížné zapamatování si čtyř přesných adres v českém jazyce. Z této skutečnosti však nevyplývá, že mu přátelé finančně nevypomáhají.

[8] Vzhledem k výše uvedenému konstatuje, že soud dospěl v napadeném usnesení k nesprávnému právnímu závěru, že u stěžovatele nejsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, přičemž tato skutečnost byla důvodem zamítnutí jeho návrhu na ustanovení zástupce pro žalobní řízení, čímž byl naplněn důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Proto požaduje, aby bylo napadené rozhodnutí městského soudu zrušeno a věc byla soudu vrácena k dalšímu řízení.

[9] Vyjádření žalovaného nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 - 144, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud jen krátce zmiňuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku a netrval ani na povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení městského soudu, jímž byla zamítnuta žádost o ustanovení zástupce pro řízení před soudem. K danému srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77. Jelikož však stěžovatel o ustanovení zástupce sám výslovně požádal, byla mu k ochraně jeho práv zástupkyně ustanovena.

[12] Na úvod Nejvyšší správní soud poznamenává, že se nezabýval v kasační stížnosti vymezenými důvody dle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., jelikož šlo o námitky pouze formální, opakující jen text zákona, bez věcného obsahu. Takové námitky nemohou být

důvodem kasační stížnosti. Jak zdejší soud uvedl již ve svém usnesení ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Afs 47/2004 – 75: „...nepostačí, jestliže stěžovatel v kasační stížnosti pouze ocituje některé z písmen § 103 odst. 1 s. ř. s., ale nekonkretizuje vady v řízení či vady v právním úsudku, jichž se soud podle stěžovatele dopustil.“ Nejvyšší správní soud proto dále pracoval pouze s kasačními námitkami specifikovanými v odůvodnění kasační stížnosti, které zástupkyně stěžovatelky podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[13] Pokud jde o rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce pro řízení před soudem, vychází rozhodující soud z § 35 odst. 8 s. ř. s., který stanoví nutnost kumulativního splnění dvou podmínek, aby mohlo být žádosti vyhověno. Zaprvé se musí jednat o žadatele, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (tedy využije se § 36 odst. 3 s. ř. s. upravující podmínky pro osvobození), zadruhé musí být ustanovení zástupce nutné k ochraně žadatelových zájmů. V posuzovaném případě přitom městský soud hodnotil pouze první z podmínek, a jelikož dospěl k závěru, že tato nebyla splněna, druhou podmínku již nehodnotil.

[14] Městský soud v napadeném usnesení vyšel především z toho, že stěžovatel nedoložil věrohodným způsobem své majetkové poměry. Neuvedl, jakým způsobem si obstarává finanční prostředky na základní životní potřeby, jako je například ošacení či strava. Městský soud ho přitom vyzýval ke sdělení jmen a adres osob, které mu poskytují peníze na úhradu životních potřeb. Stěžovatel na výzvu sdělil, že s úhradou nájemného mu vypomáhají jeho přátelé – Č. V., D. J., S. S. a N. N. Žádné další příjmy, ze kterých by hradil své další životní potřeby (kromě nájemného), nespecifikoval a nedoložil. Navíc jak sám v Potvrzení uvedl, tyto přátelské výpomoci jsou nepravděpodobné, proto Nejvyšší správní soud dospívá, stejně jako městský soud, k závěru, že se nejedná o veškeré stěžovatelovy příjmy. Není pravděpodobné, aby z občasných finančních výpomocí od přátel, jejichž adresy nezná, ani je není schopen minimálně v týdenní lhůtě zjistit, byl schopen zaplatit nájemné, jídlo, ošacení a další základní potřeby. Jelikož neuvedl, jak si tyto základní potřeby obstarává, není možno jeho žádost považovat za úplnou a věrohodnou. Podpisem Potvrzení přitom stvrdil, že nezamlčel žádné okolnosti, které mohly mít vliv na rozhodování soudu o jeho žádosti. S úvahou městského soudu, že stěžovatel musí mít ke krytí svých životních nákladů i jiné příjmy, než které soudu přiznal, se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

[15] Stěžovatel tedy řádně neuvedl, jakým způsobem získává finanční prostředky pro svou základní obživu, specifikoval pouze způsob zisku finančních prostředků na úhradu nájemného, a to navíc nedostatečně. Městský soud zcela správně konstatoval, že je nepravděpodobné, aby člověk, který je prakticky zcela (alespoň dle tvrzení uvedených v Prohlášení) odkázán na něčí finanční pomoc, nebyl schopen zjistit adresy těchto osob. Soud mu k tomu stanovil lhůtu 1 týden, což je lhůta dostatečně dlouhá pro návštěvu či jiný kontakt s osobami, jejichž adresy si soud vyžádal. Tvrzení, že tyto osoby žijí v Praze, je krajně nedostatečné a podtrhuje nedůvěryhodnost a neochotu stěžovatele, který jako osoba žádající o přiznání dobrodiní ustanovení zástupce nese odpovědnost za řádné seznámení soudu se svou majetkovou situací v takové míře, aby soud mohl ve věci spravedlivě rozhodnout. Soud nemůže zjišťovat tyto skutečnosti z úřední povinnosti, zásada vyšetřovací se neuplatní. Soud hodnotí především podklady předložené samotným žadatelem o ustanovení zástupce (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod. č. 537/2005 Sb. NSS).

[16] Z výzvy městského soudu k doložení majetkové a příjmové situace ze dne 6. 1. 2014 plyne, že soud požadoval předložení vyplněného formuláře Potvrzení a připojení listin osvědčujících majetkové poměry, tedy soud přesně formuloval, jaké požadavky jsou na stěžovatele kladeny. Dále již nemá povinnost poučovat žadatele o ustanovení zástupce o tom, co má tvrdit a jakým způsobem má svá tvrzení prokázat, přestože tak učinil a vyzval stěžovatele ke konkretizaci některých uvedených skutečností. Takový postup je třeba hodnotit jako vstřícný.

[17] Z textu napadeného rozhodnutí vyplývá, že hlavním důvodem zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce bylo nedoložení majetkových poměrů věrohodným a řádným způsobem. I neschopnost stěžovatele dodat v týdenní lhůtě, která navíc byla fakticky prodloužena o dalších několik týdnů, než bylo vydáno napadené rozhodnutí, adresy přátel, kteří stěžovateli významně finančně vypomáhají, je velmi významnou okolností pro nedůvěryhodný charakter žádosti. Taktéž dle zdejšího soudu nedospěl městský soud k závěru, že stěžovateli jeho přátelé finančně nevypomáhají, jak dovozuje v kasační stížnosti. Stěžovatel však neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní jednak ohledně dalších finančních prostředků, vedle prostředků na hrazení nájemného, které potřebuje ke své obživě, a ve své podstatě ani k doložení příjmů pro úhradu nájemného (k tomu viz již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, pub. pod č. 537/2005 Sb. NSS).

[18] Je třeba také zmínit, že napadené usnesení nestojí ani na závěru, že stěžovatel má dostatečné prostředky na úhradu soudních poplatků, ale vychází z toho, že stěžovatel dostatečně nedoložil, že je nemá.

[19] Zdejší soud se v minulosti již vyjadřoval k situaci, kdy žadatel sice doloží důvody pro osvobození, nicméně jeho tvrzení a předložené důkazy jsou soudem považovány za nevěrohodné. V rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publikovaném pod č. 1962/2010 Sb. NSS, dospěl k závěru, že „*nevěrohodnost či neúplnost tvrzení stěžovatele ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno.*“ Tento svůj názor Nejvyšší správní soud nemá důvod měnit.

[20] Úvaha městského soudu o tom, že stěžovatel uvedl nevěrohodné (resp. neúplné) údaje, je vzhledem k výše uvedenému správná. Nevěrohodnost či neúplnost tvrzení ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, a tím pádem i ustanovení zástupce, vylučuje, aby bylo stěžovatelově žádosti vyhověno. Městský soud zcela v souladu se zákonem tuto žádost zamítl.

[21] Závěrem Nejvyšší správní soud poznamenává, že námitka, že stěžovatel nerozuměl obsahu výzvy, když neovládá český jazyk, a s obsahem se seznámil až další pracovní den, není ve své podstatě kasační námitkou, jelikož žádným způsobem nenapadá rozhodnutí městského soudu nebo řízení o něm, proto se k ní Nejvyšší správní soud nebude blíže vyjadřovat. Výzva stanovila lhůtu pro zaslání vyjádření v délce 1 týdne od doručení, je tedy pouze věcí stěžovatele, kdy a za jakých okolností své vyjádření odeslal, nemusel tak činit hned následující den. Dokonce i kdyby tak učinil později než ve stanovené lhůtě, ale do doby rozhodování soudu, soud by k takovému podání přihlížel.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[23] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterých nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení o kasační stížnosti žádné náklady.

[24] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hraří hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovená zástupkyně stěžovatele JUDr. Anna Doležalová, MBA, advokátka se sídlem Jablonského 604/7, Plzeň, provedla ve věci dva úkony právní služby, kterými jsou první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném pro posuzovanou věc, (dále jen „advokátní tarif“)], a písemné podání soudu ve věci samé [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za jeden úkon právní služby v dané věci náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem tedy za dva úkony právní služby náleží odměna ve výši 6 800 Kč.

[25] Zástupkyně stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti není plátcem daně z přidané hodnoty, k nákladům řízení o kasační stížnosti se tedy daň z přidané hodnoty nepřipočte. Celková výše odměny ustanovené zástupkyně tak činí 6 800 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. července 2014

JUDr. Radan Malík
předseda senátu